

Dato: 16.12.2022
Saksbehandler: .....Tord Apalvik
Telefon direkte: .....
Deres ref.: .....
Løpenr.: 103896/2022
Saksnr./vår ref.: 2022/8035
Arkivkode: .....

Innspill til forsvarskommisjonen fra Bodø kommune

Innledning

Bodø kommune ønsker å takke for invitasjonen til å komme med innspill til forsvarskommisjonen. Bodø har vært et stolt vertskap for viktige forsvars- og beredskapsinstitusjoner i mange tiår og med Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan i spissen er dette en arv vi viderefører. Som forsvarskommune har vi kjent på betydningen Forsvaret har for sivilsamfunnet og betydningen sivilsamfunnet har for Forsvaret. Dette samspillet har vært avgjørende for utviklingen av lokalsamfunnet, men det har også vært en bærebjelke for et robust forsvar og gode liv for forsvarsansatte og deres familier.

Tilstedeværelse i nord

Nordområdemeldingen (Meld. St. 9 (2020-2021)) slår fast at det beste grunnlaget for å hevde norske interesser i nord er en positiv utvikling for befolkningens livsgrunnlag i Nord-Norge. Forsvarssektorens andel av den totale verdiskapningen i Norge er betydelig. I den forbindelse merker vi oss at man i mandatet til FMR peker på at man innenfor rammen av det som er operativt hensiktsmessig bør se hen til forsvarsinvesteringer og forsvarssektoren som virkemidler for et robust og vitalt samfunn nord i Norge. Kommisjonen har fått et krevende, men viktig mandat når de skal vurdere sikkerhets- og forsvarspolitiske veivalg og prioriteringer i et 10 til 20 års perspektiv. Dette samtidig som det er krig i Europa, et gryende teknologikapløp, en pågående global maktforskryvning og en forsterket stormaktsrivalisering.

Dette gjør at nordområdene får fornyet strategisk betydning og medfører økt alliert aktivitet i våre nærområder. Dette forsterkes av at Norges rolle som sentral energileverandør gjør oss særlig utsatt for etterretnings- og sabotasjevirksomhet og annen uønsket aktivitet. For oss som bor og lever i nord er det viktig at tilstedeværelse og samtrenting fortsetter å bidra til stabilitet i våre nærområder og at utviklingen skjer i aktiv dialog med samfunnene som berøres.

For å svare på den rådende sikkerhetssituasjonen blir investering i nasjonalt forsvar og sikkerhet stadig viktigere for å opprettholde innflytelse, troverdighet og relevans overfor nære allierte. Vår nasjonale kapasitet og evne til å følge og forstå utviklingen av situasjonen i egne nærområder er av vesentlig betydning for å opprettholde norsk sikkerhetspolitisk handlingsrom. Forsvarskommisjonen må derfor vurdere hvordan man best kan balansere behovet for å sikre alliert aktivitet i våre nærområder uten at det går på bekostning av stabiliteten, samtidig som man har kapasitet til å delta i allierte operasjoner også utenfor vårt kjerneområde. Videreutvikling av den nordiske dimensjonen, styrket overvåkings- og etterretningskapasitet, ytterligere integrasjon med våre nærmeste allierte og fortsatt tilstedeværelse i nord er forutsetninger for dette.

Luftforsvarets ledelse og FOH

Stortingets vedtak Prop. 73 S (2011-2012) om å flytte Luftforsvarets ledelse, tilhørende staber og inspektorater til Reitan var godt faglig begrunnet og Bodø kommune ser positivt på at dette nå igangsettes. Det er vår oppfatning at for å oppfylle intensjonen bak vedtaket bør det effektueres i sin helhet. Videre

mener vi som stor forsvarskommune at det er viktig at forsvarskommisjonen vurderer hvordan man kan redusere pendling, forlenge ståtid og styrke koblingen mellom Forsvaret og sivilsamfunnet.

Den nordiske dimensjonen

Det nordiske forsvarssamarbeidet i en NATO-ramme gir et helt annet mulighetsrom. Felles planverk og prosedyrer muliggjør mer definerte geografiske ansvarsområder, men også innovative løsninger. Siden 2009 og spesielt etter 2014 har det nordiske forsvarssamarbeidet intensivert både på politisk og operativt nivå. Det politisk initierte Haga-samarbeidet som skal tilrettelegge for styrket nordisk samfunnssikkerhetssamarbeid er fortsatt underutviklet sammenlignet med sitt militære sidestykke NORDEFKO og det ligger store gevinster ved å styrke dette.

Fellesnordisk operasjonssenter

Forsvarskommisjonen bør vurdere hvordan man kan benytte potensialet svensk og finsk NATO-medlemskap gir for økt samvirke, deling av situasjonsforståelse og felles kommando og kontroll. Et attraktivt alternativ er å undersøke mulighetene for et felles nordisk operasjonssenter for planlegging, ledelse og gjennomføring av operasjoner. Det finnes flere konfigurasjoner av et slikt senter. Det kan inndeles grenvis eller virke fellesoperativt. Det kan være et tradisjonelt fysisk senter eller et distribuert senter som i hovedsak beholder nasjonale styrker i eget land. Sannsynlig vil dette være kostnadsbesparende, positivt for byrdefordeling i NATO og sikre forutsigbarhet i eget nærområde.

Totalforsvaret og Sivilt-militært samarbeid

En samlet nasjonal situasjonsforståelse er nødvendig for å kunne oppdage trusler og håndtere hendelser i hele konfliktspekteret. Viktigheten av dette høynes når utfordringsbildet treffer bredere og flere samfunnsområder. Øvelser som Trident Juncture i 2018 viste både at det er nødvendig med økt sivilt-militært samarbeid, men også at det er behov for å styrke en felles situasjonsforståelse. Den inneværende langtidsplanen peker på at et sentralt grep for å få til dette er å utvikle relevant analysekompetanse på ulike forvaltningsnivåer for å forstå sektoroverskridende utfordringer. Forsvarskommisjonen bør vurdere hvordan man kan sette en slik ambisjon i system.

Bodø-regionen er vertskap til FOH, Politihøgskolen og Nord universitet med kompetansemiljøene Nordlab, Øvelse Nord og Nordområdesenteret. I tillegg huser vi blant annet 330-skvadronen, Hovedredningssentralen, Nordland sivilforsvarsdistrikt i tillegg til de regionale nødetatene. Samvirkesenter Nord, som er et samarbeidsprosjekt mellom kommune og fylkeskommune, nødetatene og akademia tar utgangspunkt i de allerede samlokaliserte nødmeldesentralene for å utvikle et samvirkesenter for samfunnssikkerhet og beredskapstjenester som legger til rette for innovasjon, bedre tjenester og kostnadsbesparelser. Alt vi har, fører til at vi tenker totalforsvar i alt vi gjør. Dette gir oss en unik evne til å videreutvikle både nasjonale og allierte totalforsvarskonsepter.

For å sikre nasjonal motstandsdyktighet bør Forsvarskommisjonen vurdere hvordan man kan styrke informasjonsdeling og koordinering for å synkronisere en felles situasjonsforståelse. Dette inkluderer tiltak på individnivå som f.eks. gratis og tilgjengelige kurspakker som styrker innsikt om egenberedskap og totalforsvar. Utdanningsmessig trengs det bedre behovsavklaring mellom de operative miljøene, akademia og industrien for å sikre relevant kompetanse og bedre ressursutnyttelse. På systemnivå bør Forsvarskommisjonen vurdere nytten av en overordnet nasjonal sikkerhetsstrategi med tilhørende understrategier. Kommisjonen bør også mene noe om hvordan man kan styrke den nasjonale koordineringen av totalforsvaret og overordnede sikkerhetsutfordringer.

Bemanning, vedlikehold og utvikling

Som en naturlig følge av den teknologiske og samfunnsmessige utviklingen vil Forsvarets drift i større grad belage seg på sivile leveranser og logistikk gjennom strategiske partnerskap. Dette gjør at overganger mellom sivil og militær sektor, men også den privat-offentlige akselen blir mer flytende. Denne dynamikken

muliggjør også økt innovasjon og kommersialiseringsmuligheter. Svendsen-utvalget anbefalte bla. å satse på et militært ledet klyngesamarbeid med vekt på innovasjon og vekst som forener private, offentlige og militære satsinger. Dette bør ses i lys at militærmakt i økende grad er blitt så teknologidrevet at det krever kontinuerlig videreutvikling av kompetanse, både hardware og software for å henge med i utviklingen. Det viktigste er å opprettholde en oversikt over hvilke ressurser som brukes i dag og utforske hvor man kan redusere aktivitet eller sammenkoble prosesser for å frigjøre kapasitet til mer målrettede tiltak. I Bodø-området finnes det allerede sterke luftfartsmiljø innenfor det sivile og det militære. Forsvarskommisjonen bør vurdere hvordan man kan benytte slike kompetansemiljø for å avbøte utfordringene med bemanning og vedlikehold. Disse miljøene bør også rigges for å kunne ivareta allierte behov og gripe kommersielle muligheter.

Ny by – Ny flyplass

Bodø kommune har samarbeidet konstruktivt med Forsvaret, FD, Forsvarsbygg, Avinor og SD i arbeidet med å realisere Ny by – Ny flyplass prosjektet. Det historiske bakteppet for et slikt samfunnsutviklingsprosjekt er nedleggelsen av Bodø hovedflystasjon og reduseringen av tilhørende forsvarsevne. Dette er den største statlige nedleggelse av offentlige arbeidsplasser noensinne i Norge. Gjennom det tette samarbeidet mellom aktørene blir det sikret at dette store arealet tilbakeføres til byen og befolkningen etter å ha vært avstengt siden 1950. Videre sikres at området blir ryddet for det vesentlige av forurensing etter Forsvarets drift før overtakelse.

Sett i lys erfaringene fra denne prosessen og den sikkerhetspolitiske situasjonen er det viktig for Bodø kommune å påpeke at slike store endringer og behov bedre veies opp mot hverandre, gjøres i tettere samarbeid med samfunnet som berøres og at større endringer i samfunnsinfrastrukturen vurderes med lenger tidshorisont og med et mer helhetlig perspektiv. Nå som bygging av ny flyplass er vedtatt og ny bydel skal realiseres er Bodø innstilt på å finne løsninger med relevante myndigheter og aktører for å tilrettelegge for Bodøs behov for byutvikling, som også svarer Forsvarets behov.

Bodø kommune takker for muligheten til å komme med innspill og ønsker kommisjonen lykke til i det videre arbeidet.

Med hilsen

Thor-Arne Tobiassen
Avdelingsdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift